

Naši voditelji in poslanci na delu.

Zupanska zveza za Štajersko s Koroškimi in Prekmurjem se je ustanovila na praznik Sv. Treh Kraljev v Mariboru. Nadaljevanje ustanovnega občnega zbora je bilo zupansko zborovanje v Celju 10. januarja. Obe zborovanji: v Mariboru in v Celju sta bili krasno obiskani. Govorili so: dr. Korošec: o socialnih in kulturnih nalogah občine. Njegov govor prinašamo na uvodnem mestu. Dr. Leskovar, župan mariborski: o avtonomiji občin. Prvi početki občinske avtonomije segajo v leto 1848, ko je revolucija strla absolutizem. Prvi zakon o občinah je bil v Avstriji izdan leta 1862 ter je določil splošne smernice za celo državo, dočim so deželni zbori leta 1864. z občinskimi redi natančneje uredili poslovanje občin. Občine so dobile precejšnjo samostojnost in velike pravice skoro v vseh stvareh, ki se tičejo javnega življenja. Z ureditvijo poslovanja sta nastala za občino dva delokroga. V lastnem delokrogu opravlja občina svoje premoženje in gospodarstvo, koje se uredi z vsakoletnim proračunom ter vodi skoro vse tiste posle, ki se tičejo občine in občinarjev. V prenešem delokrogu občina sodeluje z oblastmi v korist državljanov, ne sme pa biti izvršilni organ oblasti, za kar bi danes radi občine napravili. Občinam so odvzeli njihove grbe ter jih nadomestili z državnimi. Iz njih hočejo napraviti najnižje državno-upravne edinice, pri katerih bi država nastavljalna uradništvo. Polagoma bi tako naše občine degradirali za priganjače političnih strank, ki majo oblast v rokah. Lasten delokrog bi potem popolnoma prenehali. Ze danes so občine zelo okrnjene, kar se vidi na primer pri postavljanju učiteljev. Skrb za ceste hočejo občine odzvati in o popravljanju in vzdrževanju bi odločale še samo gradbene direkcije. Za popravilo cest bi se pobiral poseben davek, ki bi se seveda stekal v Beograd, odkoder ga ne bi tako lahko dobili nazaj; ceste bi se pa morale popravljati s kulukom, katerega smo Slovenci že pred leti zavrgli. Obramba občine in njene avtonomije je mogoča le, če se vse občine in njih predstavniki strnejo v celotno organizacijo, kot je Zupanska zveza. Njena naloga je, strogo paziti na vse napade na občinsko avtonomijo ter braniti pravice naših občin. Podlaga svobodne države je svobodna občina in svobodno občino hočemo imeti. Dr. Leskovarjev govor prinese v celoti glasilo Zupanske zveze, »Občinska uprava«. Tajnik Krajnc je govoril o pomenu Zupanske zveze in nje organizaciji. Nato je bilo sprejetih več resolucij, med njimi sta najvažnejši naslednji: 1. Skrb za občinske ceste in mostove spada v lastni delokrog občine (par. 24 točka 3 obč. reda); stroške za to krije občina z lastnimi davki (par. 69) ali pa z ročnim delom in priprago (par. 77). Zato odločno odklanjamo uvedbo kuluka. Protestiramo tudi proti vsem predpripravam za uvedbo kuluka, osobito proti zahtevi izkazov o davčnih zavezancih, ki županom povzročajo samo mnogo dela in truda. Ta zahteva je tem manj utemeljena, ker imamo državne davčne urade, ki imajo toben pregled vseh davkoplačevalcev. 2. Zupanska zveza protestira proti navadi, da se občinski uradi uporabljajo kot dostavitelji za razne oblastne odloke. Tako postopanje povzroča županom neprimerno mnogo truda in stroškov, ki so tem manj potrebni, ker imamo za to državne poštne urade. V Končno je bil izvoljen odbor Zupanske zveze. Ustanovni občni zbor Zupanske zveze v Mariboru je brzojavno pozdravila Zupanska zveza za Slovenijo v Ljubljani in njen načelnik, bivši poslanec g. Stanovnik. Dolgoše-Zerkovci-Pobrezje-Sv. Miklavž. V nedeljo, dne 24. t. m., bo po cerkvenem opravilu predpoldne v Marija na Brezju pri Zupancu shod Slovenske ljudske stranke, na katerem bo govoril poslanec Franjo Žebot Pridtel.

V lenarčkem okraju je Slovenska ljudska stranka priredila v zadnjem tednu celo vrsto lepo uspeših shodov, ki so se vršili tudi ob delavnikih. Za celi okraj Sv. Lenart je bil okrajni zbor zaupnikov v Sv. Lenartu dne 7. januarja. Predsedoval mu je g. Gomilšek. Krajevni shodi so se vršili naslednje dni pri Sv. Rupertu (tudi za Sv. Barbaro). V Spodnjih Žerjavcih, pri Sv. Benediktu in pri Sv. Ani. Na vseh shodih je poročal poslanec Franjo Žebot. Povsod se je ljudstvo izrazilo, da stoji ogromna večina naroda na strani naših poslancev. Vse obsoja izdajalsko postopanje Radičevcev in njih protikmetško politiko. Ljudstvo je tudi trdno na strani naših škofov, ki se borijo za pravice katoličanov. V Slovenskih goricah niti en človek ni odpadel od Slovenske ljudske stranke, ampak nasprotno! Mnogo takih, ki so pri Sv. Ani in Mariji Snežni še zadnjič volili Radiča, so prišli zopet nazaj k naši stranki.

Pri Sv. Ani v Slov. gor. smo imeli dne 10. t. m. po pozni sv. maši zelo dobro obiskano shod, na katerem je govoril naš poslanec Franjo Žebot. Ko smo po shodu bili v Društvenem domu v razgovoru z našim poslancem in nam je on dal razna navodila, pridvi ves bled v dvorano nek Seyfried, okrašen z orjanskim znakom, in kliče poslanca Žebota na odgovor. Mož je menda mislil, da je naš poslanec strahopetec in da bo kar na kolena padel pred njega. Žebot ga je smehljaje zavrnil in ne dolgo za tem se je že nahajal Seyfried na svežem zraku. Res žleht so naši Anovčani, da nimajo prav nobenega usmiljenja z Goriškovimi ljudmi!

Poslanec dr. Hohnjec je v nedeljo, 10. januarja, govoril na političnem zborovanju v Zrečah. Zborovalcem je raztolmačil glavne dogodke iz zunanje politike v zadnjem času ter podal nazorno sliko naših notranjopolitičnih razmer. Volilci so njegova izvajanja vzeli z velikim odobravanjem na znanje ter so njemu in politiki Jugoslovanskega kluba izrekli popolno zaupanje. Obenem se je vršil

občni zbor krajevnega političnega društva »Straža.« Društvo je bilo ustanovljeno leta 1898, torej v dobi, ko je naš narod boril težko borbo za svoj obstanek ter ima velike zasluge za probujanje narodne in politične zavesti med prebivalstvom tega kraja. O društvenem delovanju, njegovih načelih, ciljih in uspehih je poročal domači župnik duh. sveinik Karba, ki je odbornik društva od njegovega začetka. Izvoljen je bil povečini stari odbor.

V okraju Marenberg se je vršil v soboto, dne 9. t. m., sestanek v Vižini, na katerem je poročal poslanec Vlad. Pušenjak o političnem položaju in o delu poslancev od volitev do današnjega dneva. Objubil je, da bo priredil več večjih shodov, ko bo delo v finančnem odboru, radi katerega mora biti večinoma v Beogradu, končano.

V okraju Gornjigrad sta se vršila na praznik, dne 6. t. m., dva dobro obiskana shoda v Rečici ob Savinji in na Pobrežju. Poslanec Vlad. Pušenjak je razpravljal o političnih nastalih situacijah, o sporazumu med Pašičem in Radičem in o gospodarski politiki sedanje vlade. Po govoru se je razvila dbata o raznih krajevnih razmerah in potrebah, o pritožbah splavarjev, o poslovanju bolnišnice blagajne itd., o pretiranih davkih. — Dne 7. t. m. se je vršil v Gornjemgradu sestanek pristašev SLS iz župnij Gornjigrad, Novaštitfa in Bočna, na katerem je po poročilu o politični situaciji poslanec Vlad. Pušenjak pojasnjeval obdačenje v naši državi in kritikoval državno gospodarstvo. V debati se je govorilo o notranji in zunanji politiki, o pogubnosti Radičeve politike, katero vse obsoja, o volitvah v oblastne skupščine itd. Jugoslovanskemu klubu in poslancu Vlad. Pušenjaku se je izrekla zaupnica, za katero so glasovali tudi pristaši nasprotnih strank. — Nadaljnji shodi se bodo vršili, ko bo poslanec Vlad. Pušenjak, ki mora radi sej finančnega odbora večinoma biti v Beogradu, proš.

Savinjska dolina. V nedeljo, dne 17. t. m., priredi poslanec Hodžar političen shod v Sv. Juriju ob Taboru zjutraj po prvi maši v cerkveni hiši. Popoldan se vrši shod na Gomilškem po večernicah v prostorih požarne brambe. Pristaši SLS vabljeni!

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Začetkom pravoslavnihi božičnih praznikov je Pašič nenadoma odpotoval in sicer ne v Cavtat v Dalmaciji za par dni, kakor se je poprej razglašalo, ampak na nedoločen čas najprej v Monte Carlo, potem pa najbrž še v razna francoska izletišča.

Pašičev odhod

pomeni prvič odložitve vseh sprememb ravno tako, kakor tudi odložitve raznih, že tolikokrat napovedanih in obljubljenih zakonov. V radikalnem klubu se boji za

Pašičevo nasledstvo

nedaljujejo. Vsi uvidevajo, da ne more ostati pri tem, da bi Pašič sam vodil vse državne in strankine posle, a mnogoštevilni nasledstveni kandidati ostro tekmujejo, drug drugemu zavideajo, nasprotujejo, nobeden pa ni v stanu potegniti za seboj celote, ampak samo svojo skupino. Te skupine so v klubu že stare, a dokler bo vsek posamezni voditelj še vedno sanjal o enotni radikalni stranki, ne bo prišlo do važnejših sprememb.

Finančni minister

je s svojim spremstvom menda že v Ameriki. Bil je v Parizu in listi so poročali, da je sedaj dognana višina medvojnih dolgov Srbije Franciji. Ti dolgovi iznašajo okroglo 1 milijardo 800 milijonov frankov. V Beogradu zastopa finančnega ministra minister Uzunović, ki daje finančnemu odboru seveda še manj podatkov. Finančni odbor obravnava proračunske predloge in zahteve posameznih ministrov.

MADŽARSKI PONAREJEVALCI

Madžarski monarhisti in sicer ona struja, ki je hotela nadvojvodo Albrehta ustoličiti za ogrskega kralja, so v resnici hoteli s ponarejenim denarjem doseči svoj cilj. S princem Windischgrätzem vred je zaprtih že okrog 30 ple mških in političnih veljakov. Tudi regent Horthy je zapleten v celo zadevo. V Budimpešti je še vedno francoska komisija; med njo tudi zastopnik francoske Narodne banke Emery, ki je izjavil: »Ta stvar je kakor izstreljena krogla. Ničče ne ve, kje bo ostala. Ne vemo niti še, kdo vse je pri tej kriminalni aferi soudeležjen. Toliko presenečenj smo že doživeli in toliko visoko postavljenih oseb je že kompromitiranih, da se sploh več ne moremo nobeni stvari čuditi. V najbližji bodočnosti pride gotovo še do prav velikih senzacij. Prepričan sem, da je pred nami še velika pot, predno bo vsa sfera odkrita in vsi udeleženci v rokah pravice.« Glede obsega ponarejevalne akcije je dejel Emery, da je vsa Evropa polna ponarejenih bankovcev in dnevno prihajajo nova poročila o najdenih falsifikatih 1000frankovskih bankovcev. Zlasti iz Italije, Nemčije in Francije.

BOLGARIJA.

ima novo vlado, a staro vladanje. Krvavi Cankov je sedaj predsednik skupščine, predsedništvo pa ima sedaj njegov strankarski tovariš Liopčev. Oficirska liga ima kot poprej najvažnejša vladna mesta.

Tedenske novice

Vse cenjene naročnike, ki še niso vsaj deloma porevnali naročnino za letošnje leto, prosimo, da isto takoj ob-

novijo, da ne bo treba prekiniti s pošiljanjem lista. »Slov. Gospodar« stane za celo leto 32 din., za pol leta 16 din., za četrt leta 8 din. — Upravništvo.

Umrl je stolni kanonik lavantinski mil. g. Alojzij Arzenšek dne 8. t. m. ob pol devetih dopoldne od kapi zdet. Blagopokojni gospod, rojen dne 15. majnika 1864, v mašnika posvečen dne 18. junija 1887, je služboval kot kaplan, oziroma provizor v Gornjemgradu, Grižah, na Bačah, Ponikvi ob južni žel., in v Trbonju, kjer je dne 3. februarja postal župnik. Odtod je nastopil župnijo Vitanje dne 1. avgusta 1900. S 1. marcem 1914 je postal nadžupnik in dekan vuzeniški, s 1. septembrom 1916 pa stolni kanonik lavantinski. Blagopokojni je bil miren, prikljiv značaj in zato tudi vobče priljubljen. Naj počiva v miru! rogreb se je vršil zadnj. nedeljo popoldne ob veliki udelež. katoliških organizacij, duhovščine in ljudskih množic. Izpod hiše žalosti v stolno cerkev je vodil pogreb prevz. škof, iz cerkve na pokopališče na Pobrežju pa mil. g. stolni proš dr. Matek.

Hudobna požigalčeva roka je v pondeljek, dne 11. t. m., zgodaj v jutru položila ogenj v gospodarsko poslopje č. g. župnika Božičeka v Kamnici pri Mariboru. Zgoraj je samo del gospodarskega poslopja, nekaj orodja in veliko sena. Domačini, posebno požarna bramba, so se silno trudili, da so obvarovali ostala poslopja in župnišče. V kratkem času so blizu cerkve pogorele stavbe posestnikom: Poldenik, Moškon, Hecl in Kager. Orožniki pridno zasledujejo brezvestnega hudobneža.

Na vinsko razstavo in sejem ljutomerskih vin v Središču, ki se vrši prihodnji terek, dne 19. januarja, se odpeljemo vinogradniki iz Maribora in okolice v terek zjutraj z vlakom ob 8. uri 25 minut zjutraj, nazaj pa se vrnemo z vlakom, ki je že ob 6. uri zvečer v Mariboru. Na razstavo pridejo vinski kupci iz cele Slovenije in tudi iz Avstrije so naznanjeni. Poslanec Bedjanič se je te dni odpeljal v Beograd, da izposluje polovično vožnjo po železnici.

Okrajna cesta Maribor—Sv. Lenart in težki avtomobili. Kaj bo s to cesto, če bodo še nekaj časa po njej drveli težki avtomobili? Na nekaterih krajih je cesta že čisto prerezana. Del ceste v Ložanih in lenarčki del od Sikerju do trga bo kmalu uničen. Avtodružba Gorišek (Krajnc) zasluži velike svote, a k vzdrževanju ceste noče ničesar prispevati. Če so gospodje od avtodružbe res iz gole požrtvovalnosti in ljubezni do okraja ustanovili avtozveze, naj pa potem vsaj polovico čistega dobička dajo na razpolago okrajnima zastopoma za zboljšanje ceste. Saj dobi avtodružba samo od poštne uprave 60.000 dinarjev na leto! Ali se naj ceste samo z velikimi dokladami in davki vzdržujejo in popravljajo? Ko bo avtomobil docela razoral cesto, potem se bodo davkoplačevalci menda nagnali, da jo s kulukom obnovijo! Priporočamo okrajnima zastopoma to stvar v resni povdarek. Kdor na veliko pokvari cesto, naj jo tudi popravi!

Zahvala »Kmetijskemu listu.« Iz mojih shodov v mariborskem in lenarčkem okraju se je hotel mariborski dopisnik Radič-Pucljevega »Kmetjskega lista« norčevati s tem, da je zapisal: »Žebot ve, da so v Slovenskih goricah koline in zato prireja shode.« Samosto nežem in Radičevcem nikdar prav ne stopiš. Če smo pri sejah in nar. skupščini, šuntajo ljudi, da si ne upamo na shode. Če pa shode prirejamo, pa storimo to samo radi kolin. Ali meni se pa vendarle zdi potrebno, da se javno zahvalim »Kmetjskemu listu«. Ko so naši ljudje zvedeli, da agitura Radičev list za koline, so me res povsod, kamor sem prišel, vabili na »domač praznik«. Od Sv. Lenarta do Sv. Ruperta, od Porčiča do Sv. Benedikta, Sv. Ane in Marije Snežne, povsod so se odzvali agitaciji slovitega mariborskega Radičevega tintomata. Oh, kako sem jaz s svojimi številkami prijatelji od srca hvaležen za uslugo, ki mi jo je storil »Kmetjski list« s tem, da je opozoril Slovenjgoričane na koline! Ker nočem biti nehvaležen, se mu s tem javno zahvaljujem! Pa še drugič! — Franjo Žebot.

Trije sosedje skupno v smrt. Od Sv. Ane v Slov. gor. nam pišejo: V nedeljo, dne 10. t. m., smo pokopali zaporedoma tri sosedje in sicer: posestnika Jožefa Finka, p. d. Roškarič, posestnico Lizo Rola, p. d. Zmajčevka, in posestnico Mamo Avguštin, p. d. Pahič. Vsi trije so bili doma iz Ščavnice. Bili so sosedje v življenju in sedaj so si sosedje še na božji njivi. Svetila jim nebeska luč!

Po petih letih pojasnjen zločin. »Nič ni tako skrivno, da ne bi postalo očito«, pravi stari slovenski pregovor. Resničnost tega pregovora dokazuje pojasnitev skrivnostnega zločina, ki se je dogodil pred petimi leti v okolici Sv. Benedikta v Slov. gor. in ki je takrat zelo razburil tamnošnje prebivalstvo. V Benedikškem gozdu je neka deklica pri nabiranju gob dne 6. septembra 1920 odkrila truplo neznanega moža. Vsa prestrašena je poklicala domače, ki so takoj obvestili orožništvo. Komisija je ugotovila, da je bil neznanec ubit. Zločinci so mu razbili z udarci z nekimi topim predmetom, najbrže s sekuro, lobanjo. Umrjenega, ki je bil boljše oblečen, ni nihče poznal, najbrž je bil kak tihotapec ali trgovec iz Prekmurja, ali obmejnih krajev Avstrije. Se do danes se niso javili njegovi sorodniki in nihče še danes ne ve, kdo je bil umorjen. Preiskava, katero so vodili domači orožniki, ni ničesar pojasnila. Na podlagi izpovedb raznih ljudi je bilo nekaj oseb aretiranih, vsled pomanjkanja dokazov so jih pa morali izpustiti. Naprtli so potem zločin neznanim tihotapecem in stvar je zaspala. Med ljudmi se je neprestano govorilo, da so morilci iz domačega kraja. Neki kmet je celo zatrjeval, da je videl tri dni prej, to je dne 3. sent. 1920, kako so nakladali pri nekem kmetu na voz možko truplo. Pri umorjenem se je v resnici poznalo, da je bilo truplo v gozd prepeljano, ubit pa je bil nekje drugje. Vsled teh govorov so oblasti odredile ponovno preiskavo, katero so poleg orožnikov vodili tudi detektivi iz Maribora. Na podlagi zbranih podatkov so orožniki aretirali pet oseb: dve ženski in tri možke. Aretirane so oddali v